KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 4.2.2011
KOM(2011) 44 wersja ostateczna

2011/0021 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie zawarcia porozumienia o współpracy między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki w zakresie prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

1.1. Podstawa i cele wniosku

Dnia 30 marca 2009 r. Rada wystąpiła do Komisji o podjęcie wszelkich niezbędnych działań w celu osiągnięcia najwyższego poziomu interoperacyjności między programem modernizacji europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym – SESAR (zob. poniżej) a odpowiadającym mu programem w USA – NextGen, a także pozostałymi projektami regionalnymi w regionach ICAO (Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego). Ponadto Komisję poproszono o wzięcie pod uwagę konieczności dostosowania programu SESAR do rozwoju globalnej koncepcji ICAO. W tym celu Rada poprosiła Komisję o przedłożenie zalecenia do upoważnienia Komisji do rozpoczęcia negocjacji z Federalną Administracją Lotnictwa Cywilnego (FAA) USA w sprawie porozumienia o współpracy[1]. Komisja przedłożyła Radzie stosowne zalecenie[2] dnia 10 czerwca 2009 r. Komisja zaproponowała jednak rozszerzenie zakresu współpracy będącego przedmiotem negocjacji z FAA dotyczących interoperacyjności SESAR-NextGen i włączenie prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym.

Na podstawie zalecenia Komisji, dnia 9 października 2009 r., Rada przyjęła decyzję upoważniającą Komisję do otwarcia negocjacji w imieniu UE z FAA dotyczących porozumienia o współpracy w zakresie prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym. Rada wystąpiła do Komisji także o równoczesne przygotowanie załącznika dotyczącego interoperacyjności SESAR-NextGen.

Proponowane porozumienie określa warunki wzajemnej współpracy między UE a USA na rzecz propagowania i rozwoju prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym. Stanowi ono ważny instrument, który, dzięki prawnie wiążącym ramom oraz przestrzeganiu wzajemnie ustalonych zasad, pozwoli stronom razem realizować wspólny cel, a mianowicie zapewnić ekologiczny i bardziej efektywny system transportu lotniczego. Projekt porozumienia pozwoli stronom uruchomić współpracę w zakresie prac badawczo-rozwojowych w każdej dziedzinie związanej z lotnictwem cywilnym.

Na podstawie wytycznych negocjacyjnych zawartych w udzielonym mandacie, dnia 18 czerwca 2010 r. obydwie strony parafowały projekt porozumienia o współpracy oraz projekt załącznika dotyczącego interoperacyjności SESAR-NextGen.

1.2. Kontekst ogólny

SESAR

Europejski system zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji (SESAR) jest technologicznym filarem jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej (SES)[3]. Jest to program trzyetapowy, który **określił, opracowuje i wdroży** wysokiej jakości technologie zarządzania ruchem lotniczym (ATM) nowej generacji, systemy i procedury zgodne z celami i wymogami SES. Jednym z kluczowym efektów fazy planowania SESAR jest europejski

---

1 Rezolucja Rady w sprawie zatwierdzenia centralnego planu zarządzania ruchem lotniczym w Europie, art. 14 i 15, z dnia 30 marca 2009 r.

2 Zalecenie Komisji dla Rady SEC(2009) 744 wersja ostateczna z 8.6.2009.

3 Rozporządzenia …

centralny plan zarządzania ruchem lotniczym w Europie (centralny plan ATM), który stanowi wspólnie opracowaną mapę drogową, zatwierdzoną przez Radę UE i uznaną przez wszystkie zainteresowane strony ATM, służącą wdrożeniu technologii i procedur ATM nowej generacji w ciągu najbliższych 10-15 lat. Centralny plan ATM wskazuje program prac dla fazy opracowania i będzie kluczowym narzędziem w zarządzaniu fazą wdrożenia SESAR.

Program SESAR jest obecnie w fazie opracowania, która obejmuje ponad 300 projektów spójnych i skoordynowanych badań, rozwoju i zatwierdzania, centralnie zarządzanych przez wspólne przedsięwzięcie SESAR (SJU), pierwsze partnerstwo publiczno-prywatne w dziedzinie ATM ustanowione jako organ UE. Zadaniem SJU jest zapewnienie modernizacji europejskiego systemu ATM poprzez skoordynowanie i skoncentrowanie wszystkich istotnych prac badawczo-rozwojowych w UE. Jego członkami założycielami są UE oraz Eurocontrol i liczy ono 15 członków branżowych (producentów sprzętu naziemnego i pokładowego, porty lotnicze, przedsiębiorstwa lotnicze, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej), w tym podmioty z państw spoza UE oraz kilku partnerów stowarzyszonych.

W Stanach Zjednoczonych FAA także realizuje program modernizacji ATM, znany jako NexGen. Biorąc pod uwagę zbieżność SESAR i NextGen, użytkownicy europejskiej przestrzeni powietrznej przedstawili zdecydowane żądanie zapewnienia interoperacyjności między SESAR a NextGen, aby zapewnić bezpieczne i sprawne operacje lotnicze na całym świecie, zwiększyć możliwości rynkowe dla branży lotniczej w Europie oraz uniknąć kosztownego dublowania się wyposażenia pokładowego statków powietrznych. Przedsiębiorstwa amerykańskie mają już dostęp do europejskich programów badawczo-rozwojowych, takich jak SESAR. Zasadnicze znaczenie dla europejskiej branży lotniczej ma zatem zapewnienie zasady wzajemności.

Komisja uważa, że zacieśnienie z FAA współpracy technicznej i operacyjnej jest zadaniem pilnym i niezbędnym dla całego sektora lotnictwa cywilnego. W istocie bardziej skuteczne i zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju systemy transportu lotniczego można osiągnąć poprzez podejście holistyczne odnoszące się do wszystkich aspektów lotnictwa cywilnego. To skłoniło Komisję do zarekomendowania rozszerzenia zakresu współpracy w dziedzinie lotnictwa cywilnego.

Proponowane porozumienie o współpracy z USA stanowi solidne i prawnie wiążące podstawy realizacji wspólnych prac badawczo-rozwojowych, należycie przy tym traktujące tak drażliwe kwestie jak odpowiedzialność, prawa własności intelektualnej i zasada wzajemności. Ponadto dzięki porozumieniu istnieje możliwość ustanowienia standardów międzynarodowych w lotnictwie, zapewniając globalną interoperacyjność w odpowiedzi na oczekiwania zainteresowanych stron i zapewniając branży europejskiej szersze możliwości rynkowe.

1.3. Obowiązujące przepisy w dziedzinie, której dotyczy wniosek

Komisja Europejska i FAA początkowo podpisały protokół ustaleń dnia 18 lipca 2006 r., ustanawiający ramy współpracy w celu ułatwienia wspólnych działań w wymiarze światowym poprzez wdrożenie ATM w szerszym zakresie. Protokół ustaleń zmieniono dnia 17 marca 2009 r. w celu uwzględnienia kluczowej roli SJU we współpracy technicznej z FAA pod nadzorem Komisji Europejskiej. Jednak ze względu na jego deklaratywny charakter, protokół ustaleń nie stanowi wymaganych, prawnie wiążących ram odpowiednio traktujących kwestie odpowiedzialności, praw własności intelektualnej i zasady wzajemności.

Proponowane porozumienie o współpracy, a w szczególności jego załącznik dotyczący interoperacyjności SESAR-NextGen, zastąpi obecny protokół ustaleń.

1.4. Spójność z pozostałymi obszarami polityki i celami Unii

Proponowane porozumienie o współpracy przyczyni się do realizacji celów polityki w zakresie SES, wspierając realizację programu SESAR, czyli filaru technologicznego. Terminowe opracowanie i wdrożenie nowych technologii i procedur ATM istotnie zwiększy potencjał innowacyjny Europy oraz konkurencyjność europejskiego przemysłu na całym świecie, pozwalając UE uzyskać silny głos w organach normalizacyjnych.

Projekt porozumienia stymulować będzie współpracę techniczną i operacyjną między stronami dzięki jasnym ramom prawnym. Odpowiada to polityce badawczej UE i przyczyni się do realizacji celów siódmego programu ramowego.

2. KONSULTACJE Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI ORAZ OCENA SKUTKÓW

2.1. Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Branża lotnicza popiera możliwości oferowane przez wiążące porozumienie o współpracy między UE a USA. Europejska branża lotnicza spodziewa się, że wprowadzenie na podstawie porozumienia zasady wzajemności pozwoli jej skorzystać z porównywalnych możliwości zaangażowania się we współpracę z USA na zasadzie przejrzystości, wzajemnych korzyści, sprawiedliwego i uczciwego traktowania.

Metody konsultacji, główne sektory objęte konsultacjami i ogólny profil respondentów

W procesie negocjacji dotyczących porozumienia Komisja konsultowała się z zainteresowanymi stronami, w szczególności poprzez wspólne przedsięwzięcie SESAR, oraz z państwami członkowskimi za pośrednictwem specjalnego komitetu ustanowionego przez Radę.

Streszczenie odpowiedzi oraz sposób ich uwzględnienia

Uwagi zainteresowanych stron zostały w należyty sposób uwzględnione podczas opracowywania stanowiska negocjacyjnego Unii.

2.2. Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy specjalistycznej

Wiedzę techniczną w trakcie negocjacji zapewniło wspólne przedsięwzięcie SESAR. Wiedzę prawniczą zapewniły służby prawne Komisji. Nie zaistniała potrzeba skorzystania z pomocy ekspertów zewnętrznych.

2.3. Ocena skutków

Porozumienie stanowi solidną podstawę prawną pozwalającą na dogłębną współpracę techniczną i operacyjną, prowadzącą do wczesnego opracowania wspólnych standardów w lotnictwie cywilnym. Ponadto określenie, wdrożenie i monitorowanie zasad wzajemności pozwoli europejskiej branży lotniczej wkroczyć na nowe rynki amerykańskie. Brak zasady wzajemności uniemożliwiłby europejskiej branży lotniczej wejście na rynek amerykański.

W szczególnym przypadku modernizacji ATM skoordynowane wsparcie ze strony UE i USA działań standaryzacyjnych ICAO będzie siłą napędową mogącą przekształcić wspólne standardy SESAR-NextGen w standardy międzynarodowe dla ATM. Niezagwarantowanie interoperacyjności skutkowałoby dublowaniem się wyposażenia pokładowego w tysiącach statków powietrznych latających zarówno w Europie jak i w USA, a tym samym inwestycjami, których przedsiębiorstwa lotnicze nie byłyby w stanie sfinansować w czasach kryzysu.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

3.1. Krótki opis proponowanych działań

Proponowane porozumienie o współpracy składa się z dokumentu podstawowego, ustanawiającego główne zasady współpracy oraz zarządzania. Dokument podstawowy uzupełniają załączniki i dodatki do załączników, które szczegółowo określają cele techniczne w dziedzinie prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym. Zgodnie z mandatem Rady pierwszy załącznik dotyczy interoperacyjności SESAR-NextGen.

Zasady zarządzania przewidują wspólny komitet, w skład którego wchodzą przedstawiciele Komisji wspomagani przez przedstawicieli państw członkowskich UE, a także przedstawiciele FAA. Wspólny komitet może zajmować się wszelkimi sprawami dotyczącymi funkcjonowania porozumienia oraz załączników i dodatków do niego.

3.2. Podstawa prawna

Art. 100 ust. 2 w związku z art. 218 ust. 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3.3. Zasada pomocniczości

Ze względu na paneuropejski charakter transportu lotniczego oraz konieczność ustalenia spójnego podejścia na szczeblu europejskim, państwa członkowskie nie mogą zrealizować celów porozumienia o współpracy w stosunkach dwustronnych z USA. W związku z powyższym niniejszy wniosek jest zgodny z zasadą pomocniczości.

3.4. Zasada proporcjonalności

Porozumienie o współpracy między UE a USA jest skutecznym, prawnie wiążącym instrumentem, który sprzyja współpracy technicznej między stronami. Ustanawia ono ogólne ramy pozwalające realizować wspólne działania zapewniające obydwu stronom porównywalne możliwości udziału w pracach badawczo-rozwojowych w zakresie lotnictwa cywilnego.

Proponowane porozumienie nie nakłada żadnych dodatkowych obciążeń administracyjnych lub finansowych na państwa członkowskie, ani też na branżę lotniczą.

3.5. Wybór instrumentów

Proponowany instrument: Porozumienie o współpracy

Stosunki zewnętrzne w dziedzinie lotnictwa można uregulować jedynie przez umowy międzynarodowe.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu na budżet Unii.

2011/0021 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie zawarcia porozumienia o współpracy między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki w zakresie prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 100 ust. 2 w związku z jego art. 218 ust. 6,

uwzględniając wniosek Komisji[4],

uzyskawszy dnia […] r. zgodę Parlamentu Europejskiego,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Komisja wynegocjowała w imieniu Unii porozumienie o współpracy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki w zakresie prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym (zwane dalej „porozumieniem").

(2) Porozumienie podpisano dnia […] r.

(3) Porozumienie powino zostać zatwierdzone przez Unię,

STANOWI, CO NASTĘPUJE:

Artykuł (Zatwierdzenie)

1. Niniejszym zatwierdza się porozumienie w imieniu Unii. Tekst porozumienia dołączono do niniejszej decyzji.

2. Przewodniczący Rady zostaje niniejszym upoważniony do wyznaczenia osoby umocowanej do przekazania notyfikacji, o której mowa w art. XII pkt B porozumienia.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący

[4] Dz.U. C […] z […], s. […].

ZAŁĄCZNIK

POROZUMIENIE O WSPÓŁPRACY

NAT-I-9406

MIĘDZY

STANAMI ZJEDNOCZONYMI AMERYKI

A

UNIĄ EUROPEJSKĄ

ZWAŻYWSZY, ŻE wspólnym celem Stanów Zjednoczonych Ameryki i Unii Europejskiej jest propagowanie i rozwijanie współpracy w dziedzinie badań i rozwoju w zakresie lotnictwa cywilnego; oraz

ZWAŻYWSZY, ŻE taka współpraca sprzyjać będzie rozwojowi i bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego w Stanach Zjednoczonych Ameryki i w Unii Europejskiej;

NINIEJSZYM Stany Zjednoczone Ameryki i Unia Europejska (zwane dalej łącznie „stronami" oraz indywidualnie „stroną") postanawiają realizować wspólne programy zgodnie z następującymi warunkami:

ARTYKUŁ I – CEL

A. Niniejsze porozumienie o współpracy, obejmujące załączniki i dodatki do niego (zwane dalej „porozumieniem"), ustanawia warunki wzajemnej współpracy na rzecz propagowania i rozwoju prac badawczo-rozwojowych w lotnictwie cywilnym. W tym celu, w zależności od dostępności odpowiednich środków finansowych lub innych niezbędnych zasobów, strony mogą zapewniać personel, zasoby oraz odpowiednie usługi na potrzeby współpracy w zakresie określonym w załącznikach i dodatkach do niniejszego porozumienia.

B. Cele porozumienia można osiągnąć dzięki współpracy w następujących obszarach:

1. wymiana informacji dotyczących programów i projektów, wyników badań lub publikacji;

2. przeprowadzanie wspólnych analiz;

3. koordynacja programów i projektów badawczo-rozwojowych, oraz ich realizacja dzięki wspólnym działaniom;

4. wymiana pracowników naukowych i technicznych;

5. wymiana specjalistycznego sprzętu, oprogramowania i systemów związanych z pracami badawczymi oraz analiz kompatybilności;

6. wspólna organizacja sympozjów lub konferencji; oraz

7. wzajemne konsultacje mające na celu ustalenie jednolitego stanowiska w odpowiednich organach międzynarodowych.

C. Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów ustawowych, wykonawczych i polityk, z późniejszymi zmianami, strony wspierają, w najwyższym możliwym stopniu, zaangażowanie uczestników we wspólne działania na podstawie niniejszego porozumienia w celu zapewnienia porównywalnych możliwości udziału w ich pracach badawczo-rozwojowych. Strony angażują uczestników we wspólne działania, które realizowane są na zasadzie wzajemności zgodnie z następującymi regułami:

1. wzajemne korzyści;

2. porównywalne możliwości angażowania się we wspólne działania;

3. równe i sprawiedliwe traktowanie;

4. terminowa wymiana informacji mogących wywierać wpływ na współpracę; oraz

5. przejrzystość.

D. Wspólne działania realizowane są zgodnie ze szczegółowymi załącznikami i dodatkami określonymi w art. II.

ARTYKUŁ II – WYKONANIE

A. Niniejsze porozumienie wykonuje się na podstawie szczegółowych załączników i dodatków do niniejszego porozumienia. Załączniki i dodatki opisują, w zależności od przypadku, charakter i czas trwania współpracy w określonym obszarze lub celu, postępowanie z własnością intelektualną, odpowiedzialność, finansowanie, alokację kosztów oraz wszelkie pozostałe istotne kwestie. O ile nie ustalono inaczej, w przypadku braku zgodności między postanowieniem zawartym w załączniku lub dodatku a postanowieniem zawartym w porozumieniu, postanowienie w porozumieniu ma pierwszeństwo.

B. Przedstawiciele ze Stanów Zjednoczonych Ameryki i Unii Europejskiej spotykają się okresowo, aby:

1. omówić propozycje nowych wspólnych działań; oraz

2. dokonać przeglądu działań w toku, które podjęto zgodnie z załącznikiem lub dodatkiem do niniejszego porozumienia.

C. Koordynacja i ułatwienie wspólnych działań na podstawie niniejszego porozumienia realizowane są w imieniu rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki przez Federalną Administrację Lotnictwa Cywilnego, a w imieniu Unii Europejskiej przez Komisję Europejską.

D. Jednostkami, które wyznaczono do koordynacji niniejszego porozumienia i zarządzania nim, oraz do których należy kierować wszelkie zapotrzebowania na usługi w ramach niniejszego porozumienia, są:

1. dla Stanów Zjednoczonych Ameryki:

Federal Aviation Administration

Office of International Aviation

Wilbur Wright Bldg., 6th Floor, East

600 Independence Ave., S.W.

Washington, D.C.

20591 - USA

Telefon: +1-202-385-8900

2. w imieniu Unii Europejskiej:

European Commission

Directorate-General for Mobility and Transport

Directorate for Air Transport

1040 Brussels - Belgia

Telefon: +32-2-2968430

Faks: +32-2-2968353

E. Powiązanie z programem technicznym w zakresie szczegółowych działań ustala się zgodnie z załącznikami i dodatkami do niniejszego porozumienia.

ARTYKUŁ III – ORGAN ZARZĄDZAJĄCY

A. Niniejszym strony ustanawiają wspólny komitet odpowiedzialny za zapewnienie skutecznego funkcjonowania niniejszego porozumienia, który będzie regularnie się spotykał celem dokonania oceny skuteczności wykonania porozumienia.

B. Wspólny komitet składa się z przedstawicieli:

1. Stanów Zjednoczonych Ameryki – przedstawicielem będzie Federalna Administracja Lotnictwa Cywilnego (współprzewodniczenie), oraz

2. Unii Europejskiej – przedstawicielem będzie Komisja Europejska (współprzewodniczenie) wspomagana przez przedstawicieli państw członkowskich UE.

C. Wspólny komitet może w trybie doraźnym zapraszać ekspertów zajmujących się określoną tematyką. Wspólny komitet może powołać techniczne zespoły robocze oraz nadzorować ich pracę, a także pracę komitetów i zespołów ustanowionych na podstawie określonych załączników i dodatków. Wspólny komitet opracowuje i przyjmuje regulamin wewnętrzny.

D. Wszystkie decyzje wspólnego komitetu podejmuje się w drodze konsensusu osiągniętego przez strony, w tym wspólny komitet. Decyzje te mają formę pisemną i są podpisywane przez przedstawicieli stron zasiadających we wspólnym komitecie.

E. Wspólny komitet może rozpatrywać wszelkie kwestie związane z funkcjonowaniem porozumienia oraz załączników i dodatków do niego. W szczególności wspólny komitet odpowiada za:

1. zapewnienie forum służącego omówieniu, w zakresie niniejszego porozumienia oraz załączników i dodatków do niego:

a. kwestii, które mogą wyniknąć oraz zmian, które mogą mieć wpływ na wykonanie niniejszego porozumienia oraz załączników i dodatków do niego;

b. wspólnego podejścia do wprowadzenia nowych technologii i procedur, programów badawczych i programów oceny oraz innych obszarów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania; oraz

c. projektów przepisów ustawowych i wykonawczych jednej ze stron, które mogą mieć wpływ na interesy drugiej strony, w zakresie niniejszego porozumienia oraz załączników i dodatków do niego;

2. przyjęcie, w stosownych przypadkach, dodatkowych załączników do niniejszego porozumienia oraz dodatków do niego;

3. przyjęcie, w stosownych przypadkach, zmian w załącznikach do niniejszego porozumienia oraz w dodatkach do niego; oraz

4. proponowanie stronom, w razie konieczności, wprowadzenia innych zmian do niniejszego porozumienia.

ARTYKUŁ IV – WYMIANA PRACOWNIKÓW

Strony mogą wymieniać między sobą pracowników technicznych w celu realizacji działań określonych w dowolnym załączniku lub dodatku do niniejszego porozumienia. Wymiana taka odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym porozumieniu oraz załącznikach i dodatkach do niego. Pracownicy techniczni objęci wymianą między stronami wykonują pracę określoną w załączniku lub w dodatku. Pracownicy techniczni objęci wymianą mogą pochodzić z agencji w Stanach Zjednoczonych lub w Unii Europejskiej, lub mogą to być wykonawcy zewnętrzni.

ARTYKUŁ V – USTALENIA DOTYCZĄCE WYPOŻYCZANIA SPRZĘTU

Jedna strona („wypożyczający”) może wypożyczyć sprzęt drugiej stronie („pożyczającemu”) zgodnie z dowolnym załącznikiem lub dodatkiem do niniejszego porozumienia. Do wypożyczenia sprzętu stosuje się następujące ogólne warunki, o ile nie określono inaczej w załączniku lub w dodatku:

A. Wypożyczający określa wartość sprzętu będącego przedmiotem wypożyczenia.

B. Pożyczający przejmuje sprzęt pod opiekę i w posiadanie w siedzibie wypożyczającego wskazanej przez strony w załączniku lub w dodatku. Sprzęt

pozostaje pod opieką i w posiadaniu pożyczającego do czasu jego zwrotu wypożyczającemu zgodnie z pkt. H poniżej.

C. Pożyczający, na własny koszt, przewozi sprzęt do siedziby wskazanej przez strony w załączniku lub w dodatku.

D. Strony współpracują w celu zabezpieczenia wszelkich pozwoleń eksportowych i innych dokumentów wymaganych do transportu sprzętu.

E. Pożyczający odpowiada za instalację sprzętu w siedzibie wskazanej przez strony w załączniku lub w dodatku. Wypożyczający, w razie konieczności, służy pomocą pożyczającemu w instalacji sprzętu będącego przedmiotem wypożyczenia na warunkach uzgodnionych przez strony.

F. W okresie wypożyczenia pożyczający eksploatuje i utrzymuje sprzęt w odpowiednim stanie, zapewnia nieprzerwaną sprawność sprzętu oraz umożliwia wypożyczającemu przeprowadzenie kontroli sprzętu w rozsądnym terminie.

G. Wypożyczający służy pomocą pożyczającemu w zlokalizowaniu źródeł zaopatrzenia we wspólne elementy i specjalistyczne części, do których pożyczający nie ma łatwego dostępu.

H. Po wygaśnięciu lub wypowiedzeniu stosownego załącznika lub dodatku do niniejszego porozumienia, lub w przypadku, gdy zakończono użytkowanie sprzętu, pożyczający zwraca sprzęt wypożyczającemu na koszt pożyczającego.

I. W przypadku zagubienia lub uszkodzenia sprzętu wypożyczonego na podstawie niniejszego porozumienia i który pożyczający przejął pod opiekę i w posiadanie, pożyczający, według uznania wypożyczającego, naprawia lub wypłaca odszkodowanie wypożyczającemu w wysokości (określonej przez wypożyczającego w pkt. A powyżej) odpowiadającej wartości straty lub uszkodzenia sprzętu.

J. Jakikolwiek sprzęt będący przedmiotem wymiany na podstawie niniejszego porozumienia służy wyłącznie celom badawczym, rozwojowym i w celu zatwierdzania, i nie może być w żadnym wypadku używany w aktywnym lotnictwie cywilnym lub w innych zastosowaniach operacyjnych.

K. Transfer technologii, sprzętu i innych elementów na podstawie niniejszego porozumienia podlega obowiązującym przepisom i politykom stron.

ARTYKUŁ VI – FINANSOWANIE

A. Jeśli załącznik lub dodatek do niniejszego porozumienia nie stanowią inaczej, każda strona ponosi koszty realizowanych przez nią działań zgodnie z niniejszym porozumieniem.

B. Numer porozumienia NAT-I-9406 został nadany przez Stany Zjednoczone w celu określenia niniejszego programu współpracy i należy się na niego powoływać we wszelkiej korespondencji dotyczącej porozumienia.

ARTYKUŁ VII – UDZIELANIE INFORMACJI

A. Z wyjątkiem przypadków określonych obowiązującymi przepisami lub zgody wyrażonej uprzednio na piśmie przez strony, żadna ze stron nie udziela informacji i nie ujawnia materiałów istotnych dla zadań lub programów uzgodnionych na podstawie niniejszego porozumienia oraz załączników i dodatków do niego, stronom trzecim, innym niż (i) wykonawcy i podwykonawcy zaangażowani w zadania lub programy i tylko w zakresie niezbędnym do realizacji tych zadań i programów; lub (ii) pozostałe organy rządowe stron.

B. Jeśli jedna ze stron stwierdzi, że, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, będzie, lub może mieć uzasadnione powody by przypuszczać, że stanie się niezdolna do wykonania postanowień niniejszego artykułu w zakresie nierozpowszechniania informacji, niezwłocznie informuje o tym drugą stronę. Strony następnie przeprowadzają konsultacje w celu określenia odpowiednich metod postępowania.

ARTYKUŁ VIII – PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

A. Strona przekazująca drugiej stronie własność intelektualną (która do celów niniejszego porozumienia obejmuje analizy, sprawozdania, bazy danych, oprogramowania, know-how, poufne informacje techniczne i handlowe, dane i archiwa, a także powiązane dokumenty i materiały, niezależnie od nośnika, na jakim je zapisano), zgodnie z warunkami załącznika lub dodatku do niniejszego porozumienia, zachowuje do niej prawa własności intelektualnej w takim zakresie, w jakim prawa te posiadała w momencie wymiany. Strona przekazująca dokument lub inny rodzaj własności intelektualnej, zgodnie z załącznikiem lub dodatkiem do niniejszego porozumienia, wyraźnie oznacza ten dokument lub inny rodzaj własności intelektualnej jako poufny, zastrzeżony, tajemnica handlowa, w zależności od przypadku.

B. Poza przypadkami określonymi w załączniku lub dodatku do niniejszego porozumienia, strona otrzymująca własność intelektualną od drugiej strony, na podstawie niniejszego porozumienia:

1. nie nabywa żadnych praw własnościowych do własności intelektualnej poprzez sam fakt otrzymania jej od drugiej strony; oraz
2. nie ujawnia własności intelektualnej stronom trzecim, innym niż wykonawcy i podwykonawcy zaangażowani w program określony załącznikiem lub dodatkiem do niniejszego porozumienia, bez uprzedniej pisemnej zgody drugiej strony. W razie ujawnienia wykonawcy lub podwykonawcy zaangażowanemu w program, strona ujawniająca:

   a. ogranicza wykorzystanie własności intelektualnej przez wykonawcę lub podwykonawcę do celów określonych w odpowiednim załączniku lub dodatku; oraz

   b. zabrania wykonawcom lub podwykonawcom dalszego ujawniania własności intelektualnej stronom trzecim, z wyjątkiem przypadku, gdy druga strona udzieli uprzednio pisemnego zezwolenia na dalsze jej ujawnianie.

C. Poza przypadkami określonymi w załączniku lub dodatku do niniejszego porozumienia, prawa własnościowe do własności intelektualnej wspólnie stworzonej

przez strony, zgodnie z niniejszym porozumieniem oraz załącznikami i dodatkami do niego, są dzielone przez strony.

1. Każda strona ma prawo we wszystkich krajach do niewyłącznego i nieodwołalnego prawa do reprodukcji, przygotowania prac pochodnych, publicznego rozpowszechniania oraz do tłumaczenia własności intelektualnej, pod warunkiem, że reprodukcja, przygotowania, rozpowszechnianie i tłumaczenie nie mają wpływu na ochronę praw własności intelektualnej drugiej strony. Każda strona lub jej organy wykonawcze mają prawo do weryfikacji tłumaczenia przed jego publicznym rozpowszechnieniem.

2. Wszystkie publicznie rozpowszechnione egzemplarze prasowych artykułów naukowych i technicznych, niezastrzeżone sprawozdania naukowe oraz książki bezpośrednio wynikające ze współpracy w ramach niniejszego porozumienia oraz załączników i dodatków do niego wskazują nazwiska autorów prac, chyba że autor wyraźnie odmówił ujawnienia nazwiska.

D. Jeśli strona nie zgadza się oznaczyć dokumentu lub innego rodzaju własności intelektualnej przekazanego przez drugą stronę, zgodnie z załącznikiem lub dodatkiem do porozumienia, jako poufnego, zastrzeżonego, tajemnicy handlowej, strona niezgadzająca się na oznaczenie wnioskuje o konsultacje z drugą stroną w celu omówienia tej kwestii. Konsultacje mogą być prowadzone w ramach posiedzenia wspólnego komitetu lub w trakcie posiedzenia innych komitetów, które mogą zostać ustanowione zgodnie z załącznikiem lub dodatkiem do niniejszego porozumienia.

ARTYKUŁ IX – IMMUNITET I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

A. Strony określają kwestie immunitetu i odpowiedzialności związane z działaniami w ramach niniejszego porozumienia w odpowiednim załączniku lub dodatku, w zależności od przypadku.

B. Strony ustalają, że wszelkie działania podejmowane w ramach niniejszego porozumienia oraz załączników i dodatków do niego realizuje się z należytą dbałością zawodową oraz podejmuje się wszelkie wysiłki, aby ograniczyć ewentualne ryzyko dla stron trzecich oraz spełnić wszelkie wymogi w zakresie bezpieczeństwa i nadzoru.

ARTYKUŁ X – ZMIANY

A. Strony mogą zmienić niniejsze porozumienie, załączniki lub dodatki do niego. Strony dokumentują wszelkie szczegóły dotyczące takich zmian w formie pisemnej zgody podpisanej przez obydwie strony.

B. Zmiany w załącznikach lub dodatkach do niniejszego porozumienia, przyjęte przez wspólny komitet, wchodzą w życie na mocy decyzji wspólnego komitetu podjętej zgodnie z art. III. pkt D niniejszego porozumienia, podpisanej przez współprzewodniczących wspólnego komitetu w imieniu stron.

ARTYKUŁ XI – ROZSTRZYGANIE SPORÓW

Strony rozstrzygają wszelkie spory dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszego protokołu lub załączników i dodatków do niego w drodze konsultacji między stronami. Strony

nie kierują sporów do międzynarodowych trybunałów lub stron trzecich celem ich rozstrzygnięcia.

ARTYKUŁ XII – WEJŚCIE W ŻYCIE ORAZ WYPOWIEDZENIE

A. Do czasu wejścia w życie niniejsze porozumienie stosuje się tymczasowo od daty podpisania.

B. Niniejsze porozumienie wchodzi w życie po przekazaniu sobie wzajemnie przez strony notyfikacji na piśmie stwierdzających, iż wewnętrzne procedury stron niezbędne do wejścia w życie porozumienia zostały zakończone, i pozostaje w mocy do czasu jego wypowiedzenia.

C. Pojedynczy załącznik lub dodatek przyjęty przez wspólny komitet po wejściu w życie niniejszego porozumienia wchodzi w życie na mocy decyzji wspólnego komitetu podjętej zgodnie z art. III pkt D niniejszego porozumienia, podpisanej przez współprzewodniczących wspólnego komitetu w imieniu stron.

D. Każda strona może wypowiedzieć w każdej chwili niniejsze porozumienie, załączniki lub dodatki do niego z zachowaniem sześciedziesiodniowego (60) okresu wypowiedzenia przekazanego drugiej stronie na piśmie. Wypowiedzenie niniejszej umowy nie ma wpływu na prawa i obowiązki stron wynikające z art. V, VII, VIII i IX. Każda strona ma na zamknięcie swojej działalności sto dwadzieścia (120) dni od wypowiedzenia niniejszego porozumienia, załączników lub dodatków do niego. Wypowiedzenie niniejszego porozumienia wypowiada wszystkie załączniki i dodatki zawarte przez strony zgodnie z niniejszym porozumieniem.

ARTYKUŁ XIII – UPOWAŻNIONE PODPISY

Stany Zjednoczone i Unia Europejska zgadzają się z postanowieniami niniejszego protokołu o współpracy, co potwierdzają podpisami swoich należycie upoważnionych przedstawicieli.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI	UNIA EUROPEJSKA
REPREZENTOWANE PRZEZ: _____	REPREZENTOWANA PRZEZ: _____
TYTUŁ:	TYTUŁ:
Asystent ds. administracyjnych	
w lotnictwie międzynarodowym	
Federalna Administracja Lotnictwa Cywilnego	
Departament Transportu	